

אורביה – שובה של התבוסתנות ההיסטורית

דניאל ג'ונסון

בהגנה על ציוויליזציה זו חרצו ההיסטוריה והגיאוגרפיה את גורלם של האירופים לעמוד בקו החזית. ממש כפי שגרמניה הקיסרית והנאצית שלטה ביבשת אירופה אך מעולם לא התנגשה באמריקה; ממש כפי שברית המועצות כבשה כמעט את מחצית אירופה אך בחצי הכדור המערבי לא התקדמה אל מעבר לקובה; כך הגייהאד מציג עתה איום מיידי על האירופים הרבה יותר מאשר על האמריקאים. אף-על-פי-כן המלחמה בטרור נראית בצורה מעוותת מצדו האחר של האוקינוס האטלנטי; בעיניהם של אירופים רבים, אם אכן מדובר במלחמה, הרי היא מלחמתה של אמריקה ולא של אירופה.

חוב של כבוד שטרם נפרע

לניתוחו של רוברט קגן (Kagan) לפלוגתא טרנס-אטלנטית זו נודעת השפעה רבה ביותר. כאמריקאי הגר בבריסל, הוא נמצא במקום ייחודי המאפשר לו לצפות בפעולתו של האיחוד האירופי מבפנים, תוך שמירה על נקודת המבט החיונית של משקיף מן הצד. מחקרו *Of Paradise and Power* גיבש את נקודות המבט המנוגדות לסדרה של ניגודים מושלמים: קאנט לעומת הובס, שלום לעומת מלחמה, רב-צדדיות לעומת חד-צדדיות, כוח "רך" לעומת כוח "קשה". במועד מאוחר יותר מילא קגן את קווי המתאר האפוריסטי הזה בחיבורו *Dangerous Nation* סיפר היסטורי מנומק בקפידה אודות "מקומה של אמריקה בעולם" ממקורות הרפובליקה ועד תחילת המאה ה-20.

טיעונו של קגן ב-*Dangerous Nation* משתלב היטב עם *Of Paradise and Power* על ידי המחשה כי הנכונות האמריקאית ליטול על עצמה התערבות צבאית למען מטרות אנושיות לא הייתה חריגה אלא "שיקפה את ראייתם העצמית של האמריקאים כמשמר הקדמי של הציוויליזציה, הצועד בראש

השאלה המתעוררת במאמר זה מטרידה לא רק אמריקאים אלא גם שוחרי חופש ודמוקרטיה בכל מקום. מדוע, בשעה שגמול החירות הומחש בשפע רב כל כך לעמי אירופה במשך המאה ה-20, הם יוצאים בלהיטות כה רבה נגד המדינה שהצילה, השיבה ועתה מחזקת שוב את חירויותיהם?

האידיאליזם הצבאי של אמריקה מושרש במלחמת האזרחים והגיע לביטוי המלא בסכסוכים העולמיים של המאה ה-20. אף מדינה אחרת לא היה ביכולתה למלא מילים נשגבות אלה במעשה של ממש. האנושות בכלל, ואירופה בפרט, חייבת לארצות הברית חוב של כבוד שאין לו תקדים בהיסטוריה

האמריקאים והאירופים מאכלסים יבשות שונות אך ודאי שאינם חיים בכוכבי לכת שונים. מה שמכונה בדרך כלל "המערב", מזהה בכל זאת תפיסה עקבית לגבי ציוויליזציה מהי, או לפחות מה היא אמורה להיות.

דניאל ג'ונסון מתגורר בלונדון וכותב מאמרים ל-*Commentary*, *The New York Sun*, *New Criterion* ולכתבי עת אחרים. מאמר זה הוא השישי בסדרה בת עשרה חלקים המתפרסמת בגיליונות רצופים של *The American Spectator* תחת כותרת כללית: "החתירה לחירות: האם יכולים הרעיונות שהעלו את אמריקה לגדולה להיות דוגמה לעולם?"

נגד מדינות נחשלות וברבריות ונגד אימפריות". האידיאליזם הצבאי של אמריקה מושרש במלחמת האזרחים והגיע לביטוי המלא בסכסוכים העולמיים של המאה ה-20. אף מדינה אחרת לא היה ביכולתה למלא מילים נשגבות אלה במעשה של ממש. האנושות בכלל, ואירופה בפרט, חייבת לארצות הברית חוב של כבוד שאין לו תקדים בהיסטוריה.

זהו חוב שטרם נפרע, לפחות בכל הנוגע לרוב אירופה היבשתית, להוציא חלק ממדינות מזרח ומרכז אירופה, המדינות היחידות ביבשת שהציעו לארצות הברית תמיכה בעיראק היו ספרד ואיטליה. עם זאת, בשני המקרים, ממשלות הימין-מרכז שנקטו קו פרו-אמריקאי הוענשו על-ידי ציבור הבוחרים בהדחה מן השלטון. במקרה של ספרד, היה זה באופן מביש בהשפעת התקפת הטרור במדריד. אמנם עוצמת הרטוריקה האנטי-אמריקאית פחתה בצרפת, במידה רבה בשל המועמד הגוליסטי לנשיאות, ניקולא סרקוזי, ופחתה עוד יותר בגרמניה הודות לתפיסתה המדינית של הקנצלרית אנגלה מרקל. עברן של שתי מדינות אלה, המנהיגות את האיחוד האירופי, אינו משרה אמון רב בשינוי אמיתי הנראה באופק. אירופה חדלה, לכל דבר ועניין, להיות בעלת ברית אמינה של ארצות הברית. עם הופעת האסלאם כגורם פוליטי חשוב המעורר קיטוב דעות, שבה אירופה למערכת מורכבת של גישות ונאמנויות, כגון אלה שהתקיימו לפני המלחמה הקרה, בעד, ובעיקר נגד אמריקה.

מעניין להשוות בין תגובותיהם של האירופים לנוכח איומים קיומיים קודמים לבין האיום החדש שמציב האסלאם. ההבדל המהותי בין מצוקתה של אירופה כיום לבין מצוקת העבר הוא היעדר מערכת מלכדת של אמונות יהודיות-נוצריות שעד כה הגדירו את הציוויליזציה המערבית. בהשפעת אוגוסטין הקדוש מהיפו, האמינו הנוצרים כי עיר האלוהים חזקה יותר ויקרה לאין שיעור יותר מערי האדם, וכי פלישותיהם של עובדי האלילים הן רק אמצעי לענישה אלוהית קשה: "כך, באסון עולמי זה, סבלותיהם של הנוצרים מיועדים לשיפור המוסר שלהם, מכיוון שהם ראו אותם בעיני האמונה".

אירופה מתכחשת למורשת

התמוטטות האימפריה הרומית במערב לא הייתה קץ הציוויליזציה. להפך, הגלים הרצופים של עמים ברברים עוררו סוג חדש של ציוויליזציה, חסונה יותר מן הפוליס העתיקה. הנצרות, אף שמעולם לא הגבילה עצמה לאירופה, הייתה מרכיב יסודי של היבשת. כאשר אירופה החלה להרוס את מורשתה היהודית-נוצרית, היא ניתקה את שורשיה. אירופה שכחה את האמת על מקורותיה: שהרי ישועת הציוויליזציה המערבית התאפשרה בזכות כוח הסבל של הנצרות, והיא עצמה חייבת הכל לשרידותם

הפלאית של היהודים. חילונה ההדרגתי של אירופה, מונע על-ידי האידיאולוגיה של "הכריסטופוביה", כפי שמכנה זאת המלומד היהודי יוסף ויילר (Weiler), חושף את הציוויליזציה המערבית לסכנות אשר מפניהן הגנה עליה, במשך זמן כה רב, האתיקה היהודית-נוצרית של גמישות רוחנית לנוכח אסון זמני. גם הקריאה לנאורות כמקור השראה חלופי לא תועיל. בדומה לתרבות הרנסנס שממנה צמחה, גם הנאורות חייבת תודה למסורות היהודיות-נוצריות אשר שימרו את הציוויליזציה של המערב בשעותיו האפלות ביותר. אם למדו האירופים משהו מן הניסיון של הדתות המדומות, הטוטליטריות, של המאה ה-20, היה זה כי בהיעדר הגנה פעילה של התפיסה היהודית-נוצרית לגבי היושרה המוסרית של האדם, אין בכוחם של ערכי הנאורות התועלתניים יותר למנוע התדרדרות אל שחיתות בל תתואר.

**הקוד המוסרי לפיו פועלת אירופה
משנת 1945 מציב את הבטיחות מעל
לכל. גבורה מתפרשת כששון אלי-קרב,
אבירות כשוביניזם, גיבורים
כרודפי פרסום**

בימי הביניים ובתחילת התקופה המודרנית הייתה אירופה מסוגלת לעמוד בפני איומים מבחוץ – בראש ובראשונה מצד האסלאם – על ידי הסתמכות על אתוס הלוחם, מאמץ מודע לטפח סגולות צבאיות, אשר נמשך עמוק אל תוך המאה ה-20. אתוס זה מתומצת היטב על ידי ג'. ק. צ'סטרטון (Chesterton) בשירו המעורר *Lepanto* המזכיר את ההתנגשות הגדולה של הציוויליזציות ב-1571. עיקרו של השיר הוא כי אף שמלכי אירופה מתעלמים מן המתקפה הטורקית הממששת ובה, רוחה הנושנה של האבירות שעיטרה את מסעי הצלב לא מתה עדיין. "אחרון האבירים של אירופה מסיר את נשקו מן הקיר". בשעה שהקרב מגיע לשיאו, מעורר צ'סטרטון את מצוקתם של העבדים הנוצרים שכוחי האל שחתרו בספינות המלחמה הטורקיות: "שוברים את פתחי העלייה אל סיפון ופורצים את הספנות, נקהלים באלפיהם יגעי עמל מתחת לפני הים/ חיבורים מאושר, עיוורים מאור שמש והמומים מן החירות". העיקר הוא, שעל מנת לשרוד חייבת אירופה לחבר את אהבת החירות עם האומץ להגן עליה. אולם האומץ בולט עתה בהיעדרו. הקוד המוסרי לפיו פועלת אירופה משנת 1945 מציב את הבטיחות מעל לכל. גבורה מתפרשת כששון אלי-קרב, אבירות כשוביניזם, גיבורים כרודפי פרסום. אירופה מתבוננת במעשי הגבורה האמריקאיים ומתקשה להסתיר את שאט נפשה. הפצצת

פחד וחשבון

מה מביא את האירופים לסרב לקום בעצמם ולהגן על החירות שאותה רואים האמריקאים באופן טבעי כשליחות שנמסרה להם מאלוהים? חישובו על שתי דוגמאות לסגולות צבאיות שהן כמעט עניין שבשגרה בארצות הברית. מדריך לשעבר בווסט פוינט, אל"ם בלייר טייגר, סיפר לי על קצינה שאיבדה רגל בעיראק. אף שבגלל נכותה שוחררה מהצבא היא התגעגעה לשירות פעיל ולאחר זמן מה חזרה לווסט פוינט, להוטה להוכיח את כשירותה למלא כל משימה. אל"ם טייגר ראה אישה זו מנסה לעבור את קורס התקיפה המפרך ביותר המתוכנן למגויסים בעלי יכולת גופנית מעולה. כאשר היא נתקלה בקיר שאותו נדרשה לעבור בקפיצה אל אדן גבוה, הוא ציפה כי היא תיכנע ותוותר. לתדהמתו היא הסירה בשוויון נפש את הרגל המלאכותית שלה, זרקה אותה למעלה, אל האדן, ואז, במאמץ עילאי הצליחה לקפוץ למעלה. היא ירדה אל עברו השני של הקיר, קיבעה את רגלה המלאכותית והמשיכה הלאה. דוגמא נוספת: כאשר הפלדה מהריסות מרכז הסחר העולמי הותכה ושמשה לבניית ספינת הצי "ניו-יורק", כל המעורבים – מעובדי הפלדה בבית היציקה עד קציני הצי שאיישו את ספינת המלחמה – חשו את החשיבות "הרוחנית" של פעולת מחזור ייחודית זו.

לא קל לדמיין מראות כאלה מתרחשים ביבשת אירופה. רוב האירופים אינם מוכנים עוד להקריב את חייהם למען בני ארצם או בעצם למען כל עניין אחר. נכון, אנו כבר למודי ניסיון במצבים כאלה. ב-1933, שנת עלייתם של הנאצים לשלטון, ה"אוקספורד יוניון", חוג לדיונים עבור האליטה הפוליטית הבריטית העתידית, קיבל החלטה ידועה לשמצה: "כי בית זה לא יילחם בשום נסיבות למען מלכו וארצו". ככל הנראה הבין זאת היטלר כהוכחה כי הבריטים לעולם לא יילחמו עוד במלחמה נגד גרמניה. לאחר שמדיניות הפיוס לא הצליחה, הבריטים נלחמו למרות הכל – בשונה מרוב יבשת אירופה. לכן, אף שאנו חיים בתקופה של פציפיזם או אף תבוסתנות, מצב הרוח עשוי להשתנות במפתיע. עם זאת, הפעם אין אמת בדברי השיר הוויקטוריאני הידוע: "אנו לא רוצים להילחם, אך בשם גיינג'ר¹ נשבענו כי אם נילחם, יש לנו ספינות, אנשים וגם כסף כדי לעשות זאת". לאירופה אין ספינות, אנשים וכסף – או למצער אין היא מוכנה "לבזבז" כסף על מלחמה ולא כל שכן נגד הטרור המוסלמי.

מדוע לא? מכיוון שהרקב החל פושה במשך המלחמה הקרה. לראשונה בהיסטוריה לא שילמה אירופה את החשבון עבור הוצאות הביטחון שלה. במשך יותר מחמישים שנה

בגדאד ב-2003 נועדה לזרוע הלם ופחד. היא השיגה את מטרתה בקרב בעלות הברית האירופיות בקואליציה לא פחות מאשר בקרב אויביה של אמריקה. בגרמניה הושר הפזמון: "האם האמריקאים והבריטים לא למדו לקח מהפצצת דרזדן?" מותחי הביקורת התעלמו מדיוק ההתקפה אשר צמצם את האבדות בנפש בקרב האזרחים לשבריר זעיר ממספר האבדות שנגרמו בהתקפות דומות במלחמת העולם השנייה ואף בווייטנאם. ההתנגדות לא התמקדה בטכנולוגיה הצבאית ההרסנית אלא בהתלהבותם של הגברים והנשים שלחמו באויב עקשן וצמא דם. המנטליות של הלוחם, הנחשבת עדיין כראויה לכבוד בתרבות העממית האמריקאית, נתפסת באירופה כפשיזם גלוי.

לעומת זאת, הדורות שהביסו את הקייזר ואת היטלר אובדים בתהום הנשייה, מעשיהם המדהימים זוכים להתעלמות, עיטורי הגבורה שלהם נחשבים לחפצים נדירים ותו לא. הגיבורים עצמם מתייחסים למעשי הגבורה שלהם רק לעתים נדירות, וכאשר הם מדברים עליהם הרי זה באופן עובדתי יבש המסתיר את הנסיבות הבלתי מתקבלות על הדעת שבהן הם הצילו את הציוויליזציה מקריעה עצמית לגזרים. מדי יום ביומו רושמות הודעות הפטירה שלהם את חייהם של הניצולים, עולם הולך ונעלם של ניצחונות מפורסמים נאלם דום עתה.

אחד הלוחמים בצד הלא-נכון בשתי מלחמות העולם היה ארנסט יונגר, אשר כתב את *Storm of Steel* ("סופת פלדה"). תיאור קלאסי של לוחמת-חפירות שבה נפצע 14 פעמים. הוא מתאר את המתקפה הגרמנית הגדולה האחרונה במאוס 1918 ואת מצב הרוח ערב הקרב: "חשתי את כובד השעה ואני סבור כי כולם חשו את היחיד שבתוכם מתמוסס והפחד נוטש אותם". התמוססות היחיד במלחמה היא עובדה המפחידה את האירופים כיום. לעומת זאת, לגבי החייל, תחושת אובדן העצמיות היא המגרשת את הפחד. הקיבוציות של הסכסוך אינה שוללת בהכרח רחמים וחמלה כלפי האויבים כיחידים. הוא זוכר היתקלות עם קצין בריטי פצוע באותו קרב. באקדחו המכוון אל ראשו של הקצין, התכוון יונגר לירות בו. אולם: "בקול נוגה, הוא הושיט ידו לכיסו, לא כדי לשלוף נשק אלא תצלום שאותו הושיט אלי. ראיתי אותו בתצלום, מוקף בני משפחה רבים, כולם עומדים על מרפסת. הייתה זו תחינה מעולם אחר. לאחר מכן חשבתי שרק מזל עיוור גרם לי לחוס על חייו ולהמשיך הלאה. דווקא איש זה מופיע לעיתים קרובות בחלומותיי. אני מקווה שפירוש הדבר הוא כי עליו לראות שוב את מולדתו". לא המזל העיוור גרם ליונגר לחוס על חייו של אויבו, אלא האנושיות האינסטינקטיבית היא שעשתה אותו לחריג בוורמאכט תחת השלטון הנאצי שבו שירת כעשרים שנה לאחר מכן. גדלות נפש זו היא המפרידה את המערב מן הטרוריסטים האסלאמיים.

1. הערת המתרגם: המושג "גיינג'ר" מגדיר פטרייט, שוביניסט, לאומני הדוגל במדיניות כוחנית ובמלחמה. מקור השבועה "בשם גיינג'ר" בשיר משנת 1878 הקורא לכוחות הבריטיים להילחם ברוסיה.

סבסדה ארצות הברית את "עמוד התווך" של נאט"ו. אכן, בסופו של דבר הייתה נאט"ו בעיני הציניקנים האירופים רק מסווה דק למנגנון של סחיטת דבר ללא תמורה מן "הדוד סאם". אולם עתה, משעה שבאירופה העלו רקב המנהגים והסגולות של עוז רוח צבאי, שעליהם מתקיימים עמים במשך תקופות ארוכות של סכסוך, ברור כי האמריקאים יצאו נשכרים מן העסקה בטווח הארוך.

לאירופה אין ספינות, אנשים וכסף – או למצער אין היא מוכנה "לבזבז" כסף על מלחמה ולא כל שכן נגד הטרור המוסלמי

למותר לציין כי היום "עולו של האדם הלבן" נחשב למדגם מייצג של גזענות בריטית. אולם לאמתו של דבר אין עניינו בגזע אלא באחריות שעל אמריקה ליטול. קיפלינג היה מודע היטב לכך שנטילת אחריות על עם אחר מזמינה ביקורת קשה מבית: "בוא, חפש גבריותך / בשנים כפויות טובה / בחוכמה יקרת-ערך, / שווי-ערכך ישפוטו!" הנשיא בוש יכול היה לחזור כהד על דבריו של קיפלינג בעמקי לבבו. כל ביטוי גלוי יותר לא ייסלח לו. רק טוני בלייר יבין את הכוונה ב"שווי הערך" האירופים. השאר כמעט אינם יודעים ואינם מעוניינים בהבאת חירות ודמוקרטיה למדינות חשוכות. מה שהיה פעם המשא האירופי הפך בראש ובראשונה למשא אמריקאי. למרות רצונו של מר בוש לשים לב לאזהרתו של קיפלינג: "ואל תישא קולך לחופש/ לכסות עייפותך". טעותו – אם לטעות תיחשב – היא כי הראה להיטות רבה מדי לחירות.

אירופה או "יוראביה"

הסירוב האירופי, לא רק לסייע להדחת עריץ אלא גם להעניק לדמוקרטיה בחיתוליה כל סיוע אפשרי, הוא אמת מידה לשקיעתה של אירופה. החלפתי דברים עם שר החוץ הגרמני יושקה פישר, בסעודת צהרים בשגרירות, על שארצו אינה מסייעת לעיראק לשוב ולעמוד על רגליה. פישר מחה יתר על המידה, ורוגזו הברור הסגיר את נקיפות המצפון של גרמני לאחר המלחמה שידע היטב כי לפני זמן לא רב עמו ניצל ממצב נואש דומה על ידי הַנְיָקִים והבריטים.

הבריחה מאמונה ומן היכולת לשאת בסבל; הנסיגה ממלחמה ומסגולות הלוחם; נטישת האחריות שהייתה פעם צמודה לאימפריאליזם; כל אלה הם גורמים חיוניים בשינוי בקשר של העולם הישן עם העולם החדש. אירופה, מולדת הציוויליזציה המערבית, עברה שינוי ממעצמות הסכם בטוחות בעצמן, נינוחות בחברתה של בעלת בריתה האמריקאית הנועזת והמתנשאת, ליבשת של פרימדונות נרגנות ומחפשות פגמים, זריזות למתוח ביקורת על כל הקשור לארצות הברית אך ממאנות להקריב קורבנות למען משהו שמעבר לאופק הצר שלהן.

קל לשכוח עד כמה עכשווי הוא השינוי. המהפכות של 1989 הבטיחו להחיות את "מזרח אירופה" – שם בלתי הולם לארצות שהיו בעבר מערביות לחלוטין. שנות ה-1990 החלו בתקוות גדולות. הסיוט הקומוניסטי סולק, מדינות וחיים שבורים נרפאו כאשר שני חצאי היבשת דורבנו על ידי האתגרים הצפויים. כיום, פחות מ-20 שנה אחרי התגלות אירופית זו, נגוזו התקוות. התפשטות נאט"ו והאיחוד האירופי אין בכוחה להסתיר את העובדה כי מוסדות אלה, מתקופת המלחמה הקרה, התרוקנו מתוכן ואינם מגשימים עוד כל רעיונות משמעותיים. אם להתאים את

עבור מדינות אירופה שהיו להן מושבות, המלחמה הקרה עלתה בקנה אחד עם שחרור המושבות והפיכתן למדינות עצמאיות. אין ספק כי תהליך זה מונח בלב ההתעסקות של אירופה בעצמה. אובדן המושבות היה מוסרי וטריטוריאלי באותה מידה. אירופה הסירה מעצמה נטל, אולם היבשת איבדה גם את סיבת קיומה. אובדן האימפריה היה כשלעצמו חשוב פחות מאשר נטישת העמים באפריקה, אסיה, אמריקה הלטינית ואוקיאניה למר גורלם כפי שהתברר תכופות. בעוד שארצות הברית נטלה על עצמה יותר אחריות לאזורים שעמם לא היה לה כל קשר היסטורי, כגון דרום מזרח אסיה, אירופה נטשה את יצירי כפיה החדשים בחיפזון בלתי מהוגן. רובם של 50 מיליון בני האדם שנהרגו במלחמות מאז 1945 היו קורבנות לנטישת אחריותה של אירופה כלפי מושבותיה לשעבר. אין ערוך לנוק הנפשי שנגרם לאירופים כתוצאה מאובדן האומץ ומהיעדר דמיון מוסרי.

לאחר מלחמת ספרד-ארה"ב, שהייתה, עם כיבוש הפיליפינים, ההתערבות הראשונה מצד ארצות הברית החדשה והבטחה בעצמה, הפנה רדיארד קיפלינג אל העם האמריקאי את אחד השירים השגויים ביותר מבחינת התקינות הפוליטית: *The White Man's Burden* ("עולו של האדם הלבן") הפותח במלים:

Take up the White Man's burden –	טול את עולו של האדם הלבן
Send forth the best ye breed –	ובחר בין יוצאי חלציק
Go bind your sons to exile	את טובי הבנים, יצאו לגלות
To serve your captives' need;	לשרת את צרכי שבוידך

האמרה המפורסמת של דין אצ'יסון (Acheson) על בריטניה: "האיחוד האירופי השיג אימפריה ואיבד את תפקידו". שני משברים המאיימים להתרחש מכרסמים בליבה של אירופה: שקיעה דמוגרפית והתאסלמות זוחלת של היבשת. משברים אלה שלובים זה בזה באופן שאינו ניתן לפתרון. בין שהיה או לא היה הראשון לקשור בין דמוגרפיה לאסלאם, מרק סטיין (Steyn) מוביל את ההסתערות. אמריקה לבדה היא המעלה את העניין כי לאירופה צפוי עתיד של צמצום מואץ במספר התושבים – אלא אם יתמלא הריק על ידי הגירה המונית של מוסלמים המתרבים במהירות. הוא טוען כי "אוטופיה" (Utopia) – הארץ השלווה, ארץ הרווחה המפונקת, הרב-תרבותית, הירוקה והנעימה שהאיחוד האירופי שואף להיות – נמצאת על מסלול התנגשות עם "יורביה" (Eurabia) – הדור החדש של צעירים מוסלמים אלימים, ממירי-דת, עוינים, נחושים להפוך את היבשת המאמצת שלהם למהדורה מוגדלת של רצועת עזה. לגבי סטיין נרמזת כאן תקופת חושך חדשה.²

שני משברים המאיימים להתרחש מכרסמים בליבה של אירופה: שקיעה דמוגרפית והתאסלמות זוחלת של היבשת. משברים אלה שלובים זה בזה באופן שאינו ניתן לפתרון

לעומת זאת האמרה: "דמוגרפיה היא גורל" היא רק חצי-אמת. חלוץ הדמוגרפיה, הכומר תומס מלטוס, זיכה את הכלכלה במוניטין של "מדע מעציב" ונבואתו כי התייעוש ייצר רעב התבדדה. סטיין מאשר במשתמע כי השינוי של אירופה ל "יורביה" אינו בלתי נמנע, שאם לא כן מדוע עליו לטרוח בהתפלמסות נגד שינוי זה? מצד שני, אמריקה היא באמת היחידה שיש לה גם כוח וגם רצון לעצור את התקדמות האסלאמו-פשיים ולדעת, עובדה זו אינה שנויה במחלוקת. השאלה היא אפוא כיצד יכולה אירופה להתגייס כדי להגן על עצמה? ואם האבחנה כה ברורה, מדוע התרופה אינה ערבה לחך?

אחת הדרכים לראות זאת היא לזהות את מי שמונעים את ההכרה במציאות ולאחר מכן לטפל בהם. המכשול החזק ביותר הוא השמאל, שעודנו מחזיק בשלטון ברוב מדינות אירופה רוב הזמן, ובדרך כלל מחבל בכל מנהיג שמרני המנסה לשבור את הקונצנוס. ממש כפי שהשמאל – עם יוצאים מן הכלל רבים ונכבדים – דגל בפיוס

2. הערת המתרגם: "תקופת החושך", עידן של בורות, תוהו ובוהו חברתי ודיכוי, נמשכה מנפילת רומא במאה החמישית לספירה עד השגת יציבות יחסית בערך בשנת 1000 לספירה.

הקומוניזם, כך בימינו הם מתאימים את עצמם בחריצות לאסלאמיסטים. במקרים מסוימים, כגון מפלגת הכבוד המגוחכת של ג'ורג' גאלוויי (Galloway) בבריטניה, הברית היא גלויה. אולם לעיתים קרובות יותר, זהו נוהל של "השוטר הטוב" ו"השוטר הרע". חילוניות תוקפנית, מחיקת מוסריות נוצרית מן החוק והרחקת הקולות הנוצריים מן השיח הציבורי, צועדות יד ביד עם קבלה בלתי רשמית של חוקי ההלכה האסלאמית (שריעה). השטנת ישראל היא קבלה דומה של האנטישמיות המוסלמית. נותר עוד עיקר חשוב של המאה ה-21 והוא האנטי-אמריקאיות. בינואר, כאשר טוני בלייר קידם את פניה של קונדוליסה רייס במשכן ראש הממשלה, בחר פיטר היין (Hain), חבר קבינט בכיר, לגנות את "הממשל האמריקאי הימני ביותר הזכור מאז ומעולם". הוא הכריז כי "משימתם של הניאו-קונסרבטיבים נכשלה". רגשות כאלה נעשו לעניינים של אמונה לגבי רובו של השמאל האירופי ואף לגבי שמרנים הרוצים לשאת חן בעיני התקשורת הליברלית.

עם זאת, השמאל אינו עשוי מקשה אחת ויש לו מתנגדים. השמאל בבריטניה מתעב את טוני בלייר המוצא עצמו עתה קרוב יותר לניאו-קונסרבטיבים משני עברי האוקיינוס האטלנטי. לעומת זאת, "מניפסט יוסטון" (Euston Manifesto), ב-2006, כינס קבוצה של אינטלקטואלים שמאלנים התומכים בעמדתו של בלייר נגד הג'יהאד. אליהם הצטרפו גם יותר ויותר סופרים ואקדמאים שלגביהם הצנוורה, שנאת נשים וחוסר ליברליזם הקשורים באסלאם הם הנושאים העיקריים. קולותיהם מעטים אולם קריאת "אני מאשים" שלהם מהדהדת מבית מכיוון שאי-אפשר לפטור אותם כ"אנשי ימין". בבגידתה של האינטליגנציה האירופית בחופש האינטלקטואלי אין כל חדש. אולם הפעם, ה-*trahison des clercs* (בגידת האינטלקטואלים), כפי שכינה זאת ז'וליאן בנדה (Benda) היא בוטה יותר נגד האינטרסים של האינטלקטואלים כמעמד מאשר הייתה בעינין של הפשיזם נגד הקומוניזם. האסלאם, גם במתכונתו המתונה, אין בו מקום לערכים של בחירה חופשית ומתירנות השולטים במה שהמוסלמים מכנים התרבות המנוונת של המערב. מאוחר מדי לעשות משהו נגד אנשים כגינטר גראס וגור וידאל, נועם חומסקי ואריק הובסבאום (Hobsbawm) אך אינטלקטואלים צעירים יותר, שאינם רוצים להתחנך מחדש במכה, חייבים למצוא מכה משותף עם שמרנים בעינין חופש הביטוי והעיתונות.

אבן הנגף הגדולה השנייה בדרכם של מי שמתכוונים ברצינות לעצור את גלישתה של אירופה אל חיק העריצות המזרחית. מגורם שולי, האסלאם הוא עתה הדת שצמיחתה ברחבי אירופה היא המהירה ביותר. בערים רבות מספרם של המוסלמים עולה על מספרם של הנוצרים המאמינים, ומסגדים, בתי ספר ומוסדות אסלאמיים אחרים רכשו עוצמה והשפעה רבה. במקרים רבים עברו מוסדות אלה בו-זמנית להקצנה. במימון של כספי הנפט מסעודיה וממדינות מזרח

המסרבת להרשות פולחן נוצרי, יהודי או לא-מוסלמי אחר בתחומיה לא תורשה להציף את המערב בכסף למימון מסגדים המקדמים ווהאביות או כל צורה קיצונית אחרת של אסלאם. לדוגמא, הבריטים אינם צריכים להרשות לטאבליגי גימעאת, ארגון אסלאמי מייסודי אשר מומחי מודיעין חושדים כי הוא מסווה לטרוריסם, לבנות את המסגד הגדול ביותר באירופה באיסט אנד של לונדון, ליד אתר הכפר האולימפי של שנת 2012. ערב הסעודית אינה משלמת את החשבון מסיבות אלטרואיסטיות גרידא, אלא – כשאר מאות מיליוני הדולרים שהיא מחלקת – כדי לקדם את האסלאם הוהאבי ברחבי העולם.

**מלבד סגירת מחצית המסגדים לפחות
ובדיקת שאר המסגדים בשבע עיניים,
אין פתרון פשוט. האסלאם הקיצוני
הוא אידיאולוגיה פוליטית בה במידה
שהוא אידיאולוגיה דתית**

עם זאת, אין די בפיקוח על זרימת המזומנים. בעיני רבים יש צורך ברפורמציה אסלאמית. להבדיל מן הרפורמציה הנוצרית שהייתה מלווה במאה שנה של מלחמות דת, האפשרות שהאסלאם יעבור רפורמציה כזו היא קלושה. כפי שציין האפיפיור בנדיקט, אין לפרש את הקוראן מחדש מכיוון שהוא אמור לא רק להיות בהשראת אלה, אלא שדברו שלא נוצר, הוכתב לנביאו. כפי שטען האפיפיור בצורה נכונה בנאום רגנסבורג שלו, אלה, בשונה מן האלוהים היהודי-נוצרי אינו לוגוצנטרי; להיות מוסלמי פירושו להיכנע לרצון אלה ולא להעז להבין את הסיבה. השריעה היא אלוהית ולכן אינה ניתנת לשינוי; תיאוקרטיה עדיפה על דמוקרטיה. התפקיד העיקרי של גיהאד באסלאם לא ישתנה אף הוא. קשיחות הדוקטרינה היא הגורמת למוסלמים אירופים רבים להאמין כי אמריקה תוקפת את האסלאם, אף שהיפוכו של דבר הוא הנכון. דת שהופיעה במאה השביעית בערב חייבת להתפתח ולהסתגל אם ברצונה להתאים לרעיון האנגלו-סכסי של חירות לפי חוק מעשה ידי אדם שעליו מבוססת ארצות הברית.

התקווה הגדולה ביותר לאסלאם אינה רפורמציה אלא אינטגרציה. אף שלא סביר כי התיאולוגיה של האסלאם תעבור רפורמה בעתיד הקרוב, אין כל סיבה למוסלמים שלא לסגל עצמם לאירופה, כפי שסיגלו עצמם לתרבויות שונות אחרות במשך 14 מאות. זה היה החלום שהציע מייסד הקולג' המוסלמי של לונדון, זאכי בדאווי, שגאוותו הייתה על היותו חבר באתנאיום (Athenaeum), מועדון שחבריו המסורתיים הם בישופים אנגליקנים. אולם כאשר

תיכוניות אחרות, ההשפעה הוואהבית צומחת במהירות. רובם המכריע של המוסלמים הבריטים אינם ממוצא מזרח תיכוני; רובם שייכים למסורת הסיפית, הסובלנית באופן יחסי. אולם מסגדים בריטיים רבים – אולי רובם – נמצאים בשליטתם של "מנהיגים" קהילתיים המתנגדים באופן קיצוני למלחמה בטרור ונאמנותם ל"אומה" המוסלמית גוברת על נאמנותם לכתר. קשה למדוד את היקף ההשפעה הוואהבית והשפעה קיצונית אחרת, אך מדד אמין למדי הוא היחס כלפי נשים: אם מונעים מהן להיכנס למסגד, או שהן מופרדות באולם תפילה אחר, סביר שמדובר בקנאות דתית. יותר מחצי מן המסגדים הבריטיים אכן מונעים כניסת נשים וזהו המצב גם ברחבי אירופה.

אנו רואים את תוצאות ההקצנה בכל אשר נפנה. להלן שתי דוגמאות. חשוד בטרור שקיבל "צו מניעה" המגביל את תנועתו ומחייב אותו להתייצב מדי יום בתחנת המשטרה, חמק בחשאי ומצא מקלט במסגד המקומי שלו. הרשויות הבריטיות לא העזו לעצור אותו במסגד ולכן החל משא ומתן ממושך. בעוד המשא ומתן מתנהל, קיבל החשוד דרכון חדש והוא הוברח מן המדינה, ככל הנראה אל מחנה אימונים של אל-קאעידה בפקיסטן. במקרה אחר, כתב סמוי של "ערוץ ארבע" לתשדירים תיעודיים צילם מטיף קיצוני מגנה את הדמוקרטיה המערבית בפני המועצה של מסגד גדול בבירמינגהם. תגובתם של חברי המועצה הייתה: "מתי תוכל להתחיל?" אותה תוכנית חשפה ראיות דומות להשפעה ווהאבית במסגד הוותיק והיוקרתי ביותר בבריטניה, המסגד המרכזי של לונדון ברייגנטס פארק. ודאי שאין זו דרך חד-סטרית; מסגד פינסבורי (Finsbury) – שבו המטיף האסלאמי-פשיסט אבו-חאמזה גרם להקצנה של צעירים רבים שהפכו לאחר מכן לטרוריסטים – נמצא עתה בשליטתם של מתונים. אחד מהם, פליט סומאלי אשר חזה מבשרו את תוצאותיה הנוראות של הכיתתיות האסלאמיסטית בארץ מולדתו, סיפר לי בדיוק כיצד הקיצונים גורשו באופן שיטתי. אך אלה הם מקרים חריגים ונדירים.

מה אפשר לעשות? מלבד סגירת מחצית המסגדים לפחות ובדיקת שאר המסגדים בשבע עיניים, אין פתרון פשוט. יתרה מזאת, פיקוח כזה על דוקטרינות עומד בניגוד מוחלט למסורת המפוארת של סובלנות דתית הנמשכת מימיהם של לוק ושפינוזה. בדומה לאליזבת ה-1 אין ברצוננו לפתוח חלונות אל נפשות האנשים; ובדומה לאבות המייסדים האמריקאים אין אנו רוצים לאכוף מבחני דת למשרה ציבורית. לעומת זאת האסלאם הקיצוני הוא אידיאולוגיה פוליטית בה במידה שהוא אידיאולוגיה דתית, והאמריקאים לא היססו מעולם לאסור כניסתם לארץ של חברים במפלגות פוליטיות חתרניות, נאציות או קומוניסטיות. הכלל המעשי הטוב ביותר הוא אולי לעקוב אחר הכסף, שהוא שורש כל רע, לרבות האסלאם-פשיזם. אמת המידה לסובלנות צריכה להיות זו שזוהתה על-ידי האפיפיור בנדיקט ה-XVI – ההדדיות. מדינה אסלאמית

מת בדאווי בשנה שעברה, בגיל 84, חלמו על אסלאם בריטי משולב לחלוטין טרם התגשם. במקום זאת, חלום שונה לגמרי משפיע על מוסלמים אירופים רבים; חלום הרפובליקה האסלאמית תחת עטרת הח'ליפות שתוחזר ליושנה - יחד עם תחושת קיפוח ו"קורבניות", ועם פולחן מעוות של מות קדושים - הופך את החזון של אמונה עולמית טהורה יותר להזיה בלתי יציבה, הפכפכה, ונפיצה פשוטו כמשמעו. הגברים הצעירים הוזי ההזיות, הנעשים ללוחמי ג'יהאד אסלאמיסטים, מנסים לחיות את חלומם ההופך להיות חלום הבלהות של אירופה.

ומה אם העריץ האיראני פשוט מתכוון למה שהוא אומר, דהיינו, תבוסה לארצות הברית וחורבן לישראל? האם על אירופה לשבת בחיבוק ידיים בשעה שאחמדינג'יאד ממשיך מן המקום שבו היטלר הפסיק?

בכמה מקומות, חלום הבלהות היה למציאות. אירופה נמצאת עתה בשלבים המוקדמים של *Kulturkampf*, מלחמת תרבות בין אסלאם שלא עבר רפורמה לבין מדינת הלאום המודרנית. אירופה מפנימה את התנגשות הציוויליזציות.

גברים או צפרדעים?

ש כאן פוטנציאל למלחמת אזרחים העלולה לקרוע את אירופה לגזרים. הזיכרונות מיוגוסלביה ומצ'צ'ניה עדיין טריים. אולם אירופה יכולה ללמוד מן הדוגמא האמריקאית כיצד להטמיע את המוסלמים שלה ללא עימות. יש להחליף את התבנית הרב-תרבותית של אירופה בכור ההיתוך המחדיר את הערכים האמריקאים תוך כיבוד ההבדלים הדתיים.

כמובן שאין זה כל מה שעל אירופה ללמוד מאמריקה. בעוד שארצות הברית היא דמוקרטיה, האיחוד האירופי הוא

ביורוקרטיה; בעוד שהקפיטליזם האמריקאי הוא דינאמי, הקפיטליזם האירופי נייח; בעוד שהאמריקאים בוטחים ומשוכנעים ביכולתם לפתור את כל בעיות העולם בכוחות עצמם, האירופים הם פטליסטים, מצפים לגרוע מכל בחוסר ישע ובחוסר תקווה. אירופה אינה חייבת להיות כזו. (רוסיה היא עניין אחר).

אם יש ברצונה של אירופה לשמור על מקומה כלב ליבה של הציוויליזציה המערבית, אין לה ברירה אלא לציית להנהגתה של אמריקה. התקוות והחששות של אמריקה הם גם נחלתה של אירופה או כך הם צריכים להיות. בבוסניה, קוסובו, ואפגניסטן הכירו בסופו של דבר בעובדה זו מתוך איבה ובאיחור רב; לא כך הדבר בעניין עיראק. אירופה עתידה לעמוד שוב במבחן. בשעה שאיראן מספקת טרוריסטים כדי להרוג חיילים אמריקאים ובריטים בעיראק, או בשעה שהיא מאיימת על ישראל בהשמדה גרעינית, תגובתה של אירופה היא לשלוח משלחות דיפלומטיות כדי לגלות מה רוצים האיראנים "באמת". ומה אם העריץ האיראני פשוט מתכוון למה שהוא אומר, דהיינו, תבוסה לארצות הברית וחורבן לישראל? האם על אירופה לשבת בחיבוק ידיים בשעה שאחמדינג'יאד ממשיך מן המקום שבו היטלר הפסיק? הפרק המחפיר ביותר בתולדות אירופה הוטבע בכוונה ובאופן בל יימחה בזיכרון הקיבוצי של עמיה, על מנת למנוע הישנות השואה הנאצית. איראן תהיה אפוא המבחן העליון לנחישות האירופית. אם הפוליטיקאים מוגי הלב, הפוסעים במסדרונות המשרדים הממשלתיים של אירופה, אינם מסוגלים להביא את עצמם לפעול לפני שיהיה מאוחר מדי; אם לא יתמכו בנשיא בוש בבוא השעה לעצור את האיראנים האסלאמו-נאצים, אזי האירופים יוכיחו כי אינם ראויים לאבות אבותיהם הקדמונים בתרמופילי ובמרתון.

לפני חמש מאות שנה כתב מרטין לותר במסה שלו "סמכות חילונית": "צפרדעים זקוקות לחסידות". החסידות האסלאמיסטיות עפות לעבר אירופה. לאמתו של דבר הן כבר הגיעו. השאלה המופנית אל האירופים היא - האם הם גברים או צפרדעים? אם הם בוחרים לשעות לזיאק שיראק ולא לטוני בלייר, אזי יקבלו את גמולם הראוי. ■